

Skagens kunstnerkoloni blev skabt i Hornbæk

Udstilling dokumenterer, hvor udbygget kunstnerkolonien i Hornbæk i 1870'erne faktisk var. Det var i Hornbæk, dem, vi kalder for Skagensmalerne, for første gang fik blik for havet og fiskerlivet, mener kunsthistoriker, der har forsket i kolonien

AF LISE KABELL SØGAARD
lise.soegaard@k.dk

Sig ordet "Skagensmalerne" og alle med den mindste smule indblik i dansk kunst- og kulturhistorie vil nikke indforstået. Krøyer, Drachmann og Ancher, vi kender dem alle sammen godt. Anderledes stille bliver der, hvis man siger "Hornbækmalere", og det på trods af at den lille fiskerby i Nordsjælland var Danmarks første, rigtige kunstnerkoloni, og at det var her, kuglerne til alt det, der skete i Skagen, blev støbt.

Nu ydes Hornbæk endelig retfærdighed med en ny udstilling på Den Hirschsprungske Samling, der er kendt for sin store samling af dansk 1800-talskunst. Udstillingen "P.S. Krøyer og kunstnerkolonien i Hornbæk" er kurateret af cand.mag. i kunsthistorie Ida Lehrmann Madsen, der netop har skrevet speciale om den nordsjællandske koloni.

"Det er ligesom her, det begynder. Krøyer er en maler, vi forbinder med Skagen, men han kommer altså også utroligt meget i Hornbæk, og det var faktisk her, han kom først," siger Ida Lehrmann Madsen.

Året, hvor P.S. Krøyer (1851-1909) kom til Hornbæk, var 1873. Han var på dette tidspunkt 22 år og var tre år forinden blevet færdigguddannet på Det Kongelige Danske

▲ "Morgen ved Hornbæk. Fiskerne kommer i land" malede P.S. Krøyer i 1875. Dette sceneri, hvor fiskerne overgiver dagens fangst til deres hustruer på land, gjorde Krøyer mange forstudier til, før han malede det oliemaleri, der i dag hænger på Den Hirschsprungske Samling. I horisonten anes Kullens klipper i Sverige. – Foto: Den Hirschsprungske Samling.

Kunstakademi. Sammen med en gruppe andre unge kunstnere, heriblandt Viggo Johansen og Kristian Zahrtmann, dannede han et slæng, der tog afstand fra Akademiet og dets, ifølge kunstnerne, bedagede metoder.

"De vil gerne væk fra den traditionelle, lidt gammel-

dags undervisning, som fulgte i Eckersbergs ånd. Væk fra det nationalromantiske mod noget mere realistisk, med større inspiration fra udenlandske strømninger," siger hun.

Noget af det, malerne lærte på Akademiet, var, at de

skulle ud i miljøer og lave studier af dem, og denne del tog de med sig. Et "studie" er teknisk set et mindre maleri, som fokuserer på et bestemt fænomen. For eksempel kysten, og kyst er der nok af ved Hornbæk.

I de tidlige 1870'ere var Hornbæk, måske åbenlyst,

meget anderledes, end det er i dag. I dag er byen i store træk en sommerhusby, med glatte af mange års arbejde på havet, deres farefulde historier om alle de skibsvrag, de er stødt på ude på havet. Det sluger de unge kunstnere råt," siger Ida Lehrmann Madsen.

"Malerne er dybt fascinerede af fiskerne i Hornbæk. De her vejrbitte ansigter, som er slide af mange års arbejde på havet, deres farefulde historier om alle de skibsvrag, de er stødt på ude på havet. Det sluger de unge kunstnere råt," siger Ida Lehrmann Madsen.

Malerne indlogerede sig på Hornbæk Kro, og man skal, siger Ida Lehrmann Madsen, ikke undervurdere den rolle, en kro kan have for et kunstnerfællesskab.

"Det er på mange måder en direkte pendant til Brøndums Hotel i Skagen. Det er her, de hygger sig og synger og danser, hvilket er beskrevet i Zahrtmanns breve. Krøyer maler portrætter af kroejerparrer, og i hans breve får vi at vide, at de serverer god vin," siger Ida Lehrmann Madsen.

Flere af kunstnerne indlogerede sig desuden lokalt i de små fiskerhjem, hvor de kom helt tæt på det private, hverdagslige liv: "Der var prægtige Ansigter og Figurer blandt Fiskerne deroppe, og det var særdeles flinke Folk at være sammen med," skriver Krøyer i 1873.

"Det er igen det med, at man dyrker det autentiske," siger Ida Lehrmann Madsen. Der var faktisk også i Hornbæk en pendant til Michael og Anna Anchers hus i Skagen, nemlig kunstneren Carl Locher og hustruen Annas hus. Locher, der også dyrkede Skagen og af mange vil være kendt som skagensmaler, havde allerede i 1870'erne været i Frankrig og studeret den tidlige impressionisme, og opdraget om at blive friluftsmaler tog han med sig hjem til Danmark. Han blev så glad for Hornbæk, at han fik bygget et hus dér, og det blev sådan et sted, hvor kunstnere kom og gik efter for godtbedende. Fra husets atelier var der udsigt over vandet, og der findes motiver, der tydeligvis er malet fra Lochers stue. For eksempel er P.S. Krøyers brusede og skummende lille studie "Storm. Hornbæk" fra 1891 efter alt at dømme malet der.

Men hvornår er noget egentlig en kunstnerkoloni? Ida Lehrmann Madsen argumenterer for, at en koloni først og fremmest er karakteriseret ved, at kunstnerne vender tilbage til et bestemt sted.

"I den første gruppe, der ankommer, er de seks unge kunstnere. Så kommer Holger Drachmann til, han er lidt ældre end de andre og egentlig marinemaler, men

Men hvornår er noget egentlig en kunstnerkoloni? Ida Lehrmann Madsen argumenterer for, at en koloni først og fremmest er karakteriseret ved, at kunstnerne vender tilbage til et bestemt sted.

"Her er næsten ikke til at være mere for Badegæster," skrev P.S. Krøyer om Hornbæk i 1891 og rejste samme år til Skagen for at slå sig ned permanent sammen med sin Marie. En ny æra kunne begynde.

◀ Brev fra P.S. Krøyer til broderen Vilhelm afsendt fra Hornbæk i oktober 1875. I brevene, som er sendt til hans mor og bror, fra Hornbæk beretter den unge maler blandt andet, at han har lært at svømme, men også om, hvordan det dårlige vejr hæmmer ham i at arbejde under åben himmel. På sidehovedet ses kruseduller, der minder om Krøyers store figurmaleri "Morgen ved Hornbæk. Fiskerne kommer i land", der også er malet i 1875. – Foto: Den Hirschsprungske Samling.

▶ Krøyer er en maler, vi forbinder med Skagen, men han kommer altså også utroligt meget i Hornbæk.

IDA LEHRMANN MADSEN, KUNSTHISTORIKER

han bliver så betaget af Hornbæk, at han udgiver en novellesamling om fiskernes liv – med forside tegnet af Krøyer. Og det er meget karakteristisk for en kunstnerkoloni, at livet dér kommer til udtryk i forskellige medier. Der er raderinger, tegninger og tekster, små studier og større figurmalerier. På dette tidspunkt var fotografiet ikke rigtig fremme endnu, men fra Krøyers hånd findes eksempelvis en række portrætter af lokale fiskere og fiskerpiger. Og noget, der også er meget kunstnerkoloni over, er en række portrætter, kunstnerne har tegnet af hinanden simultant. De har siddet i samme stue og snakket og moret sig med at tegne hinanden," siger hun.

Og så er der jo brevene, de mange kunstnerbreve, som er gemt på blandt andet Det Kongelige Bibliotek og i Den Hirschsprungske Samlings arkiv. Kilderne har været mangfoldige, og på den måde er det måske lidt underligt, at der ikke er forsket i kolonien før nu, mener Ida Lehrmann Madsen.

"Når man taler om disse kunstnere, så er det oplagt at tale om Skagen, for det er jo dér, de får deres gennembrud, og dér, hovedværkerne bliver til. Men man kan roligt tale om Hornbæk også, for selvom det er en slags opstartsperiode, en optakt, så er det en meget, meget vigtig periode," siger hun.

Det var først i 1906, at jernbanen kom til Hornbæk, foranlediget af byens popularitet blandt københavnske badegæster. Hvilket igen, måske, har været foranlediget af kunstnerens ophold der, mener Ida Lehrmann Madsen. Under alle omstændigheder gik det ikke for kunstnerne at blive hængende, for det autentiske og rå trængtes langsomt i baggrunden.

"Her er næsten ikke til at være mere for Badegæster," skrev P.S. Krøyer om Hornbæk i 1891 og rejste samme år til Skagen for at slå sig ned permanent sammen med sin Marie. En ny æra kunne begynde.

"P.S. Krøyer og kunstnerkolonien i Hornbæk"

► Udstillingen er kurateret af cand.mag. i kunsthistorie Ida Lehrmann Madsen, der også har skrevet speciale om kolonien. De fleste af værkerne i udstillingen er fra Den Hirschsprungske Samling, idet kunstmæcen Heinrich Hirschsprung (1836-1908) og P.S. Krøyer havde et livslangt venskab og mæcenforhold, der netop indledtes, da Hirschsprung så nogle af Krøyers fiskerportrætter fra Hornbæk. Til udstillingen er der desuden hentet værker hjem fra blandt andet Statens Museum for Kunst.

► "P.S. Krøyer og kunstnerkolonien i Hornbæk" kan ses på Den Hirschsprungske Samling i København frem til den 25. august.

Stor sommerauktion i Bredgade!

Vi håber, du har lyst til at komme forbi og se de mange eksklusive genstande på vores eftersyn og byde med på auktionen.

EFTERSYN	23. maj	kl. 15-18	AUKTION	28. maj	kl. 14	Asiatisk kunst og kunsthåndværk
	24. maj	kl. 11-17		29. maj	kl. 14	Ældre malerier, antikker og våben
	25. maj	kl. 11-16		3. juni	kl. 16	Moderne malerier og skulpturer
	26. maj	kl. 11-16		4. juni	kl. 14	Moderne malerier og grafik
	27. maj	kl. 11-17		6. juni	kl. 15	Smykker
				kl. 18	Armbåndsøre	
				7. juni	kl. 14	Russisk kunst og kunsthåndværk

BRUUN RASMUSSEN

KUNSTAUKTIONER

Bredgade 33 · 1260 København K · Tel. 8818 1111
bruun-rasmussen.dk

ARRANGEMENTER I RIBE:

Tulipanfest den 16. - 19. maj
www.tulipanfestenribe.com
Smagfest fra den 29. maj
smagfest.dk

Tag på Temaferie i Ribe og lær Danmarks ældste by at kende

En temaferie indeholder:

- 2 overnatninger i charmerende dobbeltværelse inkl. morgenbuffet
- 3-retters menu den ene aften
- Entré til Borgertårnet i Ribe Domkirke
- Entré til yderligere 2 attraktioner

Vælg mellem:

- Museet Ribe Vikinger (hele året)
- Ribe Kunstmuseum (hele året)
- Vadehavscenteret (hele året, undtaget januar)
- Ribe Vikinge Center (Indtil den 19.10)

Forkælelsesophold

Når kun det bedste, er godt nok

Opholdet indeholder:

- Tjek ind fra kl. 14.00
- Velkomstdrink
- Udsøgt 5-retters gastronomisk menu
- Matchende vinmenu
- Kaffe med likør eller cognac
- Overnatning i charmerende "bedre" dobbeltværelse
- Morgenbuffet

2 døgn pr. person kr. 1.550,-
i et "standard" værelse

Lørdagstillæg kr. 100,- pr. person
Enkeltværelsestillæg kr. 350,- pr. dag, Husdyr kr. 200,-

HOTEL DAGMAR

Torvet 1 · 6760 Ribe · Tlf. 75 42 00 33
dagmar@hoteldagmar.dk · www.hoteldagmar.dk

Pr. person kr. 1.445,-
i et "bedre" værelse

Lørdagstillæg kr. 100,- pr. person
Enkeltværelsestillæg kr. 350,- pr. dag, Husdyr kr. 200,-